

AMPLISSIMIS AC PRVDENTISSI-
mis honestissimisq; uiris Senatui Populoq; impe-
rialis urbis Francforden. Ianus Corna-
rius medicus Phisicus S. D.

ET IVM medicum Græcum iam de
cennium quum uerte ndum suscepis-
sem, multum operæpretij mox ab ini-
tio facere, mihi uisus sum. Tametsi
enim fragmentum tantum, ueneran-
de tamen illud uctustatis, mihi obtigif-
set, attamen ex eo ipso colligebam non uulgare aliquod
consilium illi uiro fuisse, sed institutum penitus optimū,
& ab omnibus approbandum, totam uidelicet medicinā
in breues quasdam summas contrahendi. Erat autem tū
mihi, sicut plerisque omnib. autor ignotus, nisi quod Asu-
lanorum apud Venetos familia. græci exemplaris editio-
nem pollicita erat, ante Hippocratis, & Galeni operū
editionem. Itaque etiam si fragmentum illud meum sex
sermonum, ab octauo usque ad decimum tertium, contem-
ptibile uideri poterat, ut in publicum eaderetur: & incer-
tum esset ad quot libros uniuersales, aut sermones par-
tiales, autor opus ipsum extendisset: tamen neuiquam
supprimendum ratus inuentū thesaurum (sic. n. tum mi-
hi placebam) sex illos sermones in latinam linguā à me
conuersos edidi. Neque male successit. Nā nouum & inco-
gnitum opus studiosi benigne exceperunt, per omnem
ad eò Europam, ut etiā Italiæ uisum sit, non parum esse
incommodum, totum illum autorem non ad latinos transla-
tum extare, præsertim quum totū græcū opus in aliquot

* ij excm

EPISTOLA

exemplaribus in Italia superesset. Et tum sanè excitatus
 est quorundā magnorum & rectis studijs bene uolentū
 Heroum stimulis Baptista Montanus: nō incelebris apud
 Veronenses medicus, qui exēplarium illorū copia confis-
 sus, & priores, & posteriores, quos ego non habueram
 sermones fragmēto meæ translationis adiecit, & sic trās-
 lationē meā suā apud Venetos editioni inseruit. Et quia
 candore quodam hoc à se factum esse, in prefatione testa-
 tus est, ego uicissim illi hoc talionis uice rependam, g. stu-
 diosis cognoscendū propono, hætenus trāslationē illius,
 una cū meā lucē ferre potuisse, nam in posterum nō erit,
 qui me iudice, uel meā priorem, uel illius conuersionem,
 per omnia sequi debeat. Discipulus est prioris posterior
 dies, Honestissimum est certamen, non solum alios, sed
 etiā seipsum superare. Proinde totum opus Actij etiam
 nos adepti, illud denuò ex toto cōuertendum suscepimus,
 nō tantum quod uideam, dum exemplaria alia plus, alia
 minus, adscripta habent, unum aliquod certum sequendū
 esse: Sed etiam ut ne amplius sit styli diuersorum inter-
 pretum, in uno opere pugna. Et hoc meum consilium si
 Montano sequi uisum fuerit, adeò non improbo, ut in-
 gentis candoris loco id habiturus sim, si etiam ipse totum
 Actij opus ex sua interpretatione legendum edet. Qua-
 propter meam operā non aliter studiosis approbare uo-
 lo, quā ut putent me nulla quā publici cōmodi causa
 cōmotum, huc progressum esse, & sincerè optimum medi-
 cum emendatissimum, ac optime Latinum factum (quan-
 tum eius per me fieri potuit) inuulgasse. Tantumq; abest
 ut in præsens eius translationē, propter meæ editionem,
 superflua uideri uelim, ut uehementer expetā etiam illū,
 totum

NVNCPATORIA.

totum opus de suo denuò publicare. Et nisi fallor, hæc res non tam ad illius gloriam spectat, quàm publicâ studioꝝ forum utilitatem: præsertim eorum qui Latinam linguã solum nouerunt. Continget. n. ipsis ex utriusque translationis collatione, ut ueram sententiã assequantur. Atque utinam etiam hi qui ex Hispanis, altas de montibus umbras nobis utrisque offundunt, & in alienis libris ingeniosi sunt. huc incumberet, ut similẽ, aut potiore, (qualem ostẽtant) operam præstarent: plenis buccis studium hominum collaudarem. Iã quod illos facere iuuat, nemini prodesse uideo. Et reuera in quatuor uersibus, si quando aliquid è suo exẽplari, uelut potiore citat ille plures errores in cõuertẽdo admittit, quàm in integro sermone prioris editionis inueniuntur. Deinde leuissimã quẽq; & nullius momenti notat. Verum ubi nodus aliquis incidit, ibi transilit uelut angue conspecto, & nihil hic secat. Tenedia ipsius bipennis. Sed huc progredi nolebam. Hoc uolebã, ex petendum mihi uideri, ut & ex hispanis latina Aetij trãslatio extaret: quo sic studiosi medici uel auctã, uel decurtatã, aut etiam corruptam lectionẽ diuersorum græcorum exẽplarium cognoscerent. Hispani suũ in hac parte ducẽ, itemq; Itali suum haberent. Profectò mihi satis est, si Germanis meis mea & placent, & profunt. Iã uero eiusmodi cauillationibus nihil proficitur, & in talibus annotationibus utcunq; ueri inueniendi studiũ preteritur, tamen hæ sunt ipsissima maligni ac morbidi ingenij notæ. Facile est aliorũ errores indicare. Sed te ipsum inculpabilẽ præstes, siquid simile tentes, aut etiã in his annotandis, hic opus hic labor est. Et cognosco pennas, ex corpore commentariorum meorum medicorum, in Gale

EPISTOLA

ni uel τὸ πῶς libros conscriptorum, extractas, & sagittis illius adaptatas, ut uehementiore impetu in me ferrentur. Non. n. non uidebam ipse quæ mihi in mea translatione displicerent. Verum ea, quia potioris aut alterius exemplaris copia deerat, interim ferri posse sperabam, donec clare à me ipso iudicarentur, id quod factum est mox in relatorum commentariorum editione, in quibus potissimos locos prioris meæ in Aetio translationis indicaui ac retractaui: Et iam amplius fiet, in huius repetitæ meæ translationis editione, quæ ad duo exemplaria præuia à me conscriptam, & ad Galeni ac Pauli lectionem collatam, in omnibus sequendam puto. Neque curandum arbitror, si alicubi aliam exemplaria, plura uel pauciora habent, aut etiam ordine immutato. Hoc. n. in eiusmodi autoribus peculiariter contingere potest, ut certi loci ab alijs atque alijs augeantur, aut imminuantur, dum quisque postea uel sibi approbata addit, aut superflua iudicata detrahit. Quod ipsum fortassis etiam ab ipsis iustis scriptorum autoribus aliquando fieri contingit. Hanc ipsam operam meam in urbe uestra, Viri Francforden. à me perfectam uobis inscriptam, ac dicatam esse solui. Nam quum aliàs hoc inscribendi libros magnis principibus, ac urbibus munus, publice receptum sit, ego qui apud uos iam in quartum annum me dicum physicum ago, neutiquam committere debui, ut ex scriptis meis non eximum aliquod specimen, quale sanè hoc Aetij à me latine conscripti opus esse iudico, urbi uestræ peculiariter à me destinaretur, quo uestro grauisimo iudicio approbatum, maiore gratia ac autoritate in publicum exiret. Atque haud scio an post ulla alias imperij Romani urbes, uestra respublica numerari debeat, tot insignibus

bus

NVNCPATORIA.

bus ornamentis præ cæteris clara. Primum. n. quid præ-
 clarius urbi alicui contingere possit, quàm quod urbs ue-
 stra iã per multorum annorũ successionem habet, aureæ
 etiã appellatæ bullæ sacramento roboratũ? Quod uideli-
 cet Romanus futurus rex in sola uestra urbe, excitis è se-
 dibus suis Romani imperij electoribus, tanquã ad rem or-
 bi terrarum imprimis, uelut etiã est, necessariã eligitur,
 proclanatur, & ex urbe orbi, Rex & imperator suus in-
 notescit? Quod si prisicos historicos oës diligentissimos
 in hoc exquirendo, describendoq; esse uidemus, ut regum
 ac magnorum principum ortus, ubicunque tandẽ contige-
 runt, tanquã locis in quibus cõtigerunt clarioribus inde
 futuris, exacte prodant ac conscribant: Et hodie in an-
 nales principum referre mos est natales ipsorum locos:
 Quod monumentum satis amplum urbi uestre statui po-
 test: ad quam non unus aliquis magnus princeps, sed tam
 multi tot noluentib. annorum seculis, orbis imperatores,
 ueri ortus sui primordia referunt, maxime qui non for-
 tuito, ac incerta nascendi sorte ipsis contigit, uerum se-
 ptem sacramto adiuratis principibus, totius Germaniæ
 supremis, ob hoc Electoribus imperij appellatis, eius grã-
 tia cõuenientibus, & summa fide, incorruptissimis iudicij,
 firmissimaq; autoritate, noui Regis Romani atque
 orbis domini futuri immo clementissimi imperatoris, or-
 tum ac natiuitatem, hoc est electionem, orbi uniuerso sa-
 lutarẽ pronunciantibus. At uero ut maximum est hoc ur-
 bis uestre, uiri Francforden, decus, sic non minus ornãmẽ-
 tum ex nobilissimo emporio uobis accedit, quod omnium
 totius Germaniæ emporium maximum esse constat. Pos-
 sint fortassis alijs alia quædam emporia, aut ob mercium

* iij QUARTUS

EPISTOLA

quarundam pleniorē ubertatem, aut uiliorem amonā,
 aut perpetuum emporij statum, præferēda uideri. Verū
 ob mercium omnium æquale apud uos copiam, mihi quā-
 dem nullum emporio uestro maius uidetur, præsertim
 quā duobus statis anni temporib. celebretur, quibus quis
 que & sua cōmode aduehere ac diuidere, & aliena cōpa-
 rare potest, nō dubito quin maiore utrinque lucro, quā
 si perpetuus emporij status apud uos extet. Quāquam si
 quis adeo extra statam duorum tēporum oportunitatē uos
 uideat, reperire itidem possit, & emptorē et uenditorem,
 quarundā mercium ab ipso expetitarum. Quantæ uero
 cōmoditatis res sit, talia emporia esse ac celebrari, uel in
 de palam sit, quod egentissimi sunt populi, ad quos nihil
 peregrinariū mercium inuehitur, ut & hoc nomine infi-
 gniter celebris uestra urbs sit, quod hanc cōmoditatem
 ex se in uniuersam ferme Europā deriuat. Atque sint hæc
 quidē præcipua duo uestre urbis præconia. Mihi uero ne
 que hoc leuiter ad laudē uestram pertinere uidetur, quod
 mechanicarum artium opifices per omnē Germaniam,
 morum, consuetudinum & rituum, unicuique arti pecu-
 liarū præscripta ac rationes, ex uestra repub. uelut opti-
 me instituta, aut primum petunt, aut si prius habent, ex
 uestris emandant ac confirmant. Quid uero an non præ-
 dicandum uel imprimis erat? quod artis gladiatorie
 apud Græcos ac Romanos olim celeberrimæ, hodie uero
 ubique exoletæ ac interceptæ, nulla totius orbis parte, tã
 insignia uestigia restant. Quum enim gymnastices par-
 tes pleræq; omnes hodie sublatae sint. Nam neque in usu
 sunt tam frequentia & prisca adeo quotidiana balnea.
 Neque defriciones ex oleo quotidianas, aut ullas ali-
 quas,

N V N C V P A T O R I A .

quas; ualitudinis conferuande gratia; hodie corporibus
 adhibemus. Et palestra ferè tota interci dit, ut etiã strig
 mentorum ex balneis, & palestra ueteribus Medicis pe
 titorum, æque materia atque usu careamus: gladiatoria
 ars apud uos non tantum præclare exercetur, sed eam
 exercentibus etiam præmia constituta sunt, & in ea præ
 cellentes gladiatoria artis magistri publice creantur.
 At uero quam utiles res sit humanis corporibus, immo
 etiam animis, gymnastice, cuius pars est & ipsa gladia
 toria, uel maxime ab ipso omnium studiorum doctissimo
 Galeno, in libris salubrium, siue de sanitatis tutela decla
 ratur. Quin idem ad Trasibulum scribès dabit are audeat,
 num ad medicinã, aut gymnasticen pertineat sanitatis
 tutela. Intantũ uidelicet cõmodat apta corporũ exercita
 tio, ut nõ minima pars artis tutelæ sanitatis ipsa gym
 nastice existat. Atque hoc sanè modo, idẽ fuerit optimus
 medicus, qui optimus corporis exercitator, ad sanitatem
 uidelicet cõseruandam, quem græci significantissime, nõ
 medicum, sed υγειων, hoc est sanitatis tutorem appel
 lant. Quare minus mirum mihi uidetur, fuisse semper, et
 esse adhuc honoratissimam apud uos artem medicam cu
 ratiuam, quã uideam etiã superesse apud uos ferè solos,
 aut certe non alios quàm qui à uobis transsumpserunt,
 artem medicam sanitatis tutelarem. Hæc u. duæ maxime ac
 principalissimæ, sunt partes medicinæ, quarum alte
 ra υγειων, altera Σεραπειανον ρωερον appellatur.
 Quamquam autem in hoc diligentia uestra omnibus ad
 mirationi sit, ut bonos apud uos Medicos semper habeatis,
 tamen nescio quo malo fato id fiat, ut uulgus æque
 apud uos, uelut nunc ubique gentium, sermè pessimos
 sequatur,

EPISTOLA

sequatur, hoc est ut ego puto sui simillimos. An autē hoc ex reipub. utilitate sit, indiscriminatim quosuis ad medicinā publice exercendā admittere, id quod apud uos uelut in libera urbe, omnib. liberum est, ampliore consideratione opus habet. Illud certe magna laude præ omnibus Germaniæ urbibus facitis, quod tot medicos, quod nulla alia, publico salario alitis. Par est, aut etiam amplius, studium uestrum in conseruandis bonarum literarum ac artium studijs, Nec desunt uobis præceptores, uel maximis scholis pares. Quin & celeberrimos multos repu. uestra habet Iuriconsultos, quib. omnibus tum in iure dicendo, tum etiam priuatim quibusuis ad consulendū, publicis cōstitutis stipendijs utimini. Quod uero maximū est, pietatis studia, & renascētē ueræ Christianæ religionis cultum, tanta prouehitis moderatione, ut etiam ipsi ueræ pietatis aduersarijs admirationi sitis, dum uident ac audiunt populum à uerbi ministris ac doctoribus placate edoceri, & sedatis animis populum de sacris cōcionibus, ad suas functiones obeundas abire, & à neutra parte tumultus cieri. Quæ res summam magistratus prudentiam declarat. Vulgo dicitur, qualis princeps, talis populus. Sed egregie dixit poeta ille. Mobile mutatur semper cum principe uulgus. Quare amplissimi senatus imaginem, uel in ipso populo spectare apud uos licet. Sed heu cladē ingentem illam, ex quo magno illo reipu. uestræ principe orbatu estis PHILIPPO Forstenbergero, in omnibus bonis studijs, ac uirtuosis actionibus uiro admirando. Cuius ego priuatus priuatim et amore, & admiratione, adhuc ita afficior, ut eius sine suspirijs nunquam, sepiissime etiam lachrymis obortis, mentionē facere possim. Quan

to

to magis putandum est uos uestrū uulnus sentire, à quo-
rum corpore ille resectus est. Erat uir eius ætatis ut recte
immatura morte creptus dici possit, sexagenario pro-
pior quàm quinquagenario . Sed corpus uegetū aderat,
ac animus uruidus, ingenium acre, iudicium exactum, mo-
res mansueti, sermo suauis. Et in summa natura ad bene-
faciendum omnibus, neminem ledendum nata, quod quo-
rarius est, eo maiorem laudem in magistratu meretur.
Vtraque insuper callebat linguā, græcam supra medio-
critatem, latinam ut cū magnis professoribus certare po-
tuisset, quod aliquod ipsius ad me scriptæ epistolæ testan-
tur. Et quum tota uestra respu. ex eo penderet, & perpe-
tuis senatus curis grauaretur, tamen quantū successiui tē-
poris suffurari poterat, id totum conuertebat ad optimo-
rū autorū lectionem. Et hoc tēpore præter reliqua, to-
tum Homerū græcum perlegendū ac conferendum susce-
perat. Hæc facientem superioris ætatis inauditus Ger-
manis æstus corripuit, & ardentissima febris abripuit,
quā eodē tempore in me seuientē summa difficultate ego
uix à me reieci. At siue bonorū usum nobis non fauent in-
uida fata, uelut poetis quibusdam placuit, siue ostendit
deus magis quàm tradit optimarum rerum fruitionē: pro-
fecto uestrum luctum, priuatus meus dolor proferre coe-
git, quo optimi ac sapientissimi uiri obitus reuera reipu.
uestræ immaturus, à me publice deplangeretur. Videt
tamen mihi aliquanto leuius ferre illius ad meliorem uī-
tā translationem, quum considero qualia reipub. decora
post se reliquit, generos suos, uirum omnib. bonis studijs
fouēdis ac prouehēdis natum, Iustinianū ab Holtzhusen.
Et soceri uestigijs inmitentes, ex ueteri familia ad Iuue-

EPISTOLA

nes appellata, Orthonem ac Danielelem. Nec desunt alij
 egregij uobis uiri, qui certatim conentur, ut sincera pie-
 tas uigeat, & literarum ac bonorum studiorum hono-
 perstet ac conseruetur. Sed quorsum tandem hec omnia?
 Nimirum quum in urbe uestra uiuo tot insignibus deco-
 ris celebri, ut uidear uirtutis uestre aliquam rationem
 habuisse, dum & grauissimis iudicijs uestris approbatā
 hanc operam meam uideri uolo, & uicissim meam erga
 uos uolūtatem declarare cupio: quo utraque re cognita,
 studiosi rerum medicarum hoc Aetij opus à me latine cō-
 scriptum, alacrius excipiant, auidius perlegant, studio-
 sius sequantur, & medicādo de humano genere bene me-
 reantur. Quod ubi continget, non dubito quia intelligent
 hoc uestrum uiri Francforden. beneficium esse, quod tan-
 tum autorem insignem medicum, in publicum usum edi-
 tum habent. Crede mihi quisquis es rerum medicarū stu-
 diose, si totum Galenum contractum, si totum Oribasium
 explicatum, si Paulum ampliaturum, si omnes ueterum spe-
 ciales, tum per pharmaca, tum per chirurgiam aggre-
 siones, ad omnes affectiones, in summa habere uoles, Aet-
 ium habes unde totum hoc petere, ac ferre potes. Neque
 refert an sit Aetius ille Heresiarcha, aut alius quispiam
 Amidenus Opsicij comes, uelut quaedam exemplaria præ-
 scriptum habent. Certè Aetium heresiarcham uarijs ar-
 tibus instructum fuisse, & philosophicis Aristotelicis ra-
 tiocinationibus ingenium exercitatum habuisse, D. Epi-
 phanius abunde declarat, in opere cōtra Octoaginta he-
 reses, quod item recens in latinam linguam transtulim-
 us, ut fieri potuerit, eum etiam medicinam tractasse.
 Nam quod comitis dignitas recentior sit, quàm in Aetio
 heresiar-

NVNCPATORIA.

heresiarchæ competat, penitus falsum est. Habet. n. iam
 citatus à me D. Epiphanius, comitum appellationem ac
 dignitatem sub ipso Constantino Magno receptam. Et
 Iosephum quendam è Iudeo Christianum factum, ea di-
 gnitate à Constantino Magnodonatum tradit. Potuit igi-
 tur fieri, ut aurifaber usque ad perfectam ætatem Actius,
 & postea ad Aristotelicæ philosophiæ studia progres-
 sus, & deinceps à Georgio Alexandrino diaconus consti-
 tutus, tandem per principem aliquem, Opsicij comes fa-
 ctus sit, & ut uir philosophiæ doctus, hoc opus ex ueteri
 bus Medicis collegerit. Sed nihil pronuncio, neque quic-
 quam refert. Cæterum quod ad operis totius diuisionem
 attinet, manu scriptum exëplar meum habuit τετραβί-
 βλος inscriptionem, ante aliquot sermones partiales. Ve-
 lut uerbi causa ante nouum sermonem, Αρχὴ τῶ δ. λό-
 γου Αέλις, πρῶτου τῆς τρίτης τετραβίβλος. Et ante
 sermonem XIII. Αρχὴ τῶ ιγ. λόγου Αεπίς, πρῶτου
 τῆς τεταρτης τετραβίβλος. Quam rationem sequen-
 tus, totum opus, in quatuor tetrabiblos, hoc est quater-
 niones uniuersales, singulos quatuor sermones siue li-
 bros partiales continententes distinxit, uelut autorẽ ipsum
 ab initio fecisse apparet. Porro quod superest precor, ut
 & uobis uiri Francforden. ex huius operis editione mea-
 ritæ gloria, & studiosis lectionis ac imitationis fructus
 cõtingat. Mihi satis est, si in huius dramatis actũ non pe-
 nitus (quæ quorundam malignorum ingeniorum impro-
 bitas est) fuero ex scena ac theatro explosus. Valete.

Francfordiæ, calend. Nouembribus, Anno
 Christi. M D XLI.

CLARIS